

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

SEMEL IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 4,80; ubique extra Italiam Lib. 6,25; Doll. 1,25; Sch. 5; M. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in commentarii operculo Lib. 0.10 pro unoquoque centimetro quadrato.

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA	IN ANGLIA	IN CIVITATIBUS FOEDERATIS AMERICAЕ SEPTENTR.	IN GERMANIA	IN CANADA
Apud GRESCHNER ET WOLF	Apud "KRONIKA RODZINNA", Apud BURNS AND OATES	Apud FRIDERICUM PUSTET	Apud FRIDERICUM PUSTET	Apud LIBRAIRIE GRANGE FRERES
		S. Sed. Ap. et S. Rit. Congr. Typ.	S. Sed. Ap. et S. Rit. Congr. Typ.	
VARSAVIAE POLONORUM	VARSAVIAE POLONORUM	LONDON W.	NEW YORK	CINCINNATI
Rakowskie Przedmiescie, 15.	Krakowskie Przedmiescie, 6	28, Orchard Street.	52, Barclay Street.	436, Main Street.
			RATISBONAE in BAVARIA	MONTREAL
				1699, Rue Notre-Dame.

RERUM INDEX

Sociis et Lectoribus Commentarii nostri humanissimis.

Nova in Americis Respublica condita.

De militari puerorum recreatione.

Ioanna de Arc.

De Collegiis seu Seminariis exterarum gentium in Urbe.

Praecepti Dominici repraesentatio.

Puer Iesus in pingendi arte perspectus.

De festo Epiphaniae Domini.

Geographicae notae: Nordeskioldensis expeditio. - Sacrarum missionum fasti.

De SS. Congregationibus Romanis.

Ex SS. Congregationibus Romanis sententiae novissimae selectae.

Pontifices nomine Pii.

Diarium Vaticanum.

Annales: Iaponiorum Russorumque contentiones. - Columbiana pax. - Somalium barbarorum minae. - Iberorum regis iter ad Lusitanos. - Serborum regi iusta depunitio. - Pacis triumphus.

Publici per Orbem coetus legibus ferendis.

In tertia operculi pagina:

Sanctissimi Domini nostri Pii PP. X litterae in forma "brevis", ad Ioannem Baptistam Grosoli. — Per Orbem. — Varia: Capilli et lux. - Veterum cibi. - Longaevitate admiranda. - Ioci. — Aenigmata.

ROMAE

EX OFFICINA PACIS, PR. CUGGIANI

36, Via della Pace

MDCCCCIV

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 4,80 — Ubique extra Italiam:
Lib. 6,25, Doll. 1,25, Sch. 5, M. 5, Rubl. 3, Coron. 6,25

SEMEL IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:

ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

SOCIIS ET LECTORIBUS

COMMENTarii NOSTRI HUMANISSIMIS.

Novo ineunte anno sociis et lectoribus ut prima verba dicemus suadet animus, tum ad gratias iis agendas ob fidem ac fraternam dilectionem quibus sedulo vitam nostram, quam non inutilem fuisse confidimus, comitati sunt, tum ut fausta cuncta et felicia ipsis ominemur.

Quae quidem dona in novorum quoque subnotatorum bonum adpreciamur, quos multos expectamus; unica enim hac via incoeptum audax item et arduum quod sumus adgressi ad optatum exitum perducere valebimus.

Curent igitur rem Voci Urbis benevolentissimi, iique praesertim qui nobis auctores fuerunt ut facilius, magis planum omnibusque pervium iter sterneremus, prouti videtis.

NOVA IN AMERICIS RESPUBLICA CONDITA.

COLUMBIANOS cives miratos opinor, quod sibi passis gravissimam reipublicae iacturam nullus ex Europa omni, vel ex America auxiliator subvenerit. At detrimentum atque dedecus sibi imputent oportet illi, qui tamdiu cunctantes atque in gravissimo negotio nutantes, non sine fraude effecere ut rei tam pessimus foret exitus. Quod si, iusto atque aequo contenti praemio, oblatam de resecando Panamensi isthmo pactionem ab Americanis acceptilassent, praesens damnum haud ferme lugerent.

✱

Quamquam novissima tanti negotii dies haud tam cruenta illuxit qualem diaria enarrare, vel faventes Columbianis scriptores effinxerunt. Haud enim puto civium decuriam missilibus cruentasse civili sanguine viam, quos Bogota navigium in Columbianam urbem immisit. Cuius immo urbis praesidiarii milites, vix oborta seditione, nulla pugna nullisque advelitationibus, arma posuere libenter, ita plane ut viderentur, metu forte aut desidia, cum perduellium turbis in eandem sententiam discessisse. Quos iam milites una cum magistratibus urbis Orenoco navis Carthaginis novae in portum reduxit, caede et sanguine fratrum prorsus immunes.

Quibus peractis feliciter enata repente nova respublica est, quum Columbiani cives de summa iniuria nullam ultionem iam, vel vindictam accepturi amplius videantur. Frustra enim Reyes ille dux per Americanas civitates iter tanto strepitu duxit, vanas omnino edens minas, vanum spondens belli periculum teterrimum imminere. Ut enim vigent in praesens Columbiani exercitus atque classis arma, ut hiant aerarii vacuae plerumque crumenae, impotes omnino sunt militibus obsistere, iactantibus insuper se divitiis foederatae in nordica America civitatis gaudere.

Equis faveat Columbianae gentis querimoniis, nisi forte certa argentariorum manus, qui tum ex Europa, tum ex nordica ipsa Americana civitate suam pecuniam reipublicae obtruncatae commodarunt? Concordat iis, metu et anxietate commota, factio divitum, qui ut fretum Nicaraguense magis quam Panamense resecaretur optabant. Illi enim timent, ne recens natae reipublicae Panamensis aerarium solvi sibi aes alienum deneget, quod alii contraxerint; metuunt isti crumenae iacturam quam pinguescere sibi contra, si Nicaraguensis fovea deduceretur, iamiam fuerant auspicati. Non mirum profecto si bellica omnis hodiernae humanitatis ratio intimius cum investigata fuerit, pecuniariam semper causam abditam aperiat.

✱

At contra qui isthmum incolunt et Columbiensem urbem, vix dicere est quantam ab expleta feliciter seditione confidant utilitatem sibi in posterum obventuram. Resecta enim per suos fines fovea inter oceanos, quibus maxime ingentia hodie communicantur rerum commercia, omnia novum iter persulcare videbuntur. Quinimo qui deterriti hactenus a commerciiis vel ab itineribus per ignitum meridionale Americae caput, vel per Americam in Asiam, viatores atque mercatores detrectant, per hiantem novam semitam rates suas omnes immittent.

✱

Supputaverant haec satis Columbiani, nec avelli a ditione sua tam frugiferum cespitem ullo pacto voluissent. Eecur vero de opere suscipiendo, quod sibi quoque praeoverant tantum lucrum allaturum, veniam hactenus cunctando distulerunt?

Hodie vero ita evaserunt res, ut inlatam sibi iacturam aequo et patienti animo sustineant, ut novam reipublicam sua e ditione divulsam iure vivere atque coalescere ipsi quoque cognoscant, ut sua negotia de aere alieno atque ceteram rem pecuniariam omnem cum seditiosis magistratibus componant. Haec Reyesio illi duci et populi legato Rooseveltius, civitatibus

foederatis borealis Americae praeses, atque Hay vir eius a secretis suaserunt: ut caveant saltem, ne novae provinciae suum imperium deserant, et Panamensi sese ditioni tradant, quod Caucasii et Bolivarenses, et Antioquienses populi moliri iam consilium audiuntur. Americani enim novam rempublicam ita in tutelam suam accipere visi sunt, quasi pupillam suo patrocinio et intercessione a privigni tutela vindicatam. Eam vero nimium, quam par casset, crescere et augeri viribus haud ita cupiunt, ne forte, lapsu aetatis, vel perturbetur bello, vel sui iuris omnino fieri cupiat vel satagat. Malunt itaque parvam tutare clientem parum validam pecunia, vel armis, quam ad longissimum sane tempus in obsequio retineant et coerceant.

✱

Novi enim huius moliminis hic unus erit praecipuus exitus, ut fovea Panamensis brevi effodiatur, cuius patrocinium apud nordicos populos necesse est ut permaneat, qui illam, pactione iamdiu signata, suo aere deducendam curarunt. Profecto reliquas tantae rei conditiones, ut nimirum tuta sit omnibus gentibus inter utrumque oceanum via, signata iam ab omnibus gentibus pactio defendit; sed ut Anglorum in Aegyptium fretum, ita nordicae Americanorum gentis erit in Panamensem tutelam, quae plane anget atque augebit magis illius praesentiam in reliquam omnem Americam, atque imperio dilatando amplius in dies sternet iter.

DE MILITARI PUERORUM RECREATIONE.

NOVISSIMUS qui de puerorum institutione invaluit mos, ut militari veluti ritu in manipulos ad exercitia adolescentuli cogantur, non sine aliqua fatorum irrisione obortus apparet. Qua enim aetate tanta vis est mutuae caritatis, qua numquam maiorem fuisse praedicetur, et gladii foederibus, pactionibus, universorumque metu tam late et undique hebescent, nonne eos quasi ludibrio pueris pertractandos relinqui videntur?

Verumtamen, quod hos attinet instituendos, magnae utilitatis res esse noscitur, dummodo tamen manipulorum, qui cogantur, ea sit disciplina, quae, militari pompa et splendore dum eos allicit, erudiat simul, non tam ad corporis robur, quam ad animorum salutem.

Ad id enim spectant an non, quae passim habentur plerumque «recreatoria»? Parumper videamus.

En, certas ad palaestras, feriatis diebus, pueri coguntur, ibique, quodam sagulo induti et cin-

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

ROMAE — Via Alessandrina, 87 — ROMAE

Argumenta, quae, inter alia, proxime agitabuntur:

De Episcoporum origine. — De Ecclesiae Conciliis Generalibus. — De Sodalibus Religiosis. — De sacra eloquentia ac de praecipuis oratoribus, qui in ea floruerunt. — Urbanae memoriae. — De primis Ecclesiae martyribus. — SS. Patrum monumenta. — Institutiones et Festa tum vetera, tum recentiora. — De Antistitum collegiis. — Christiana coemeteria. — De "crematione" — Pontificiae aedes. — Vaticana militum praesidia. — Hymnologia sacra. — De cantu Gregoriano. — Pontificum sepulcra. — De SS. Reliquiis. — De Palaestina deque peculiaribus monumentis Iesu Christi vitam attingentibus. — De populorum in Americas immigrationibus. — Christianae artis specimina. — De vestibus liturgicis. — De requie a laboribus per hebdomadas, etc.

SOCIIS MONITUM.

Sociis pluribus morem gerentes Idib. Novembr. an. MDCCCCLII apud Commentarii *Vox Urbis* administratorem officium instituimus, quod de negotiis Ecclesiasticis esset; de expediendis scilicet rationibus omnibus, quae apud Romanae Ecclesiae « Congregationes » aguntur.

Itaque si quis procuratione nostra uti velit, profecto temperantiam in pretio, studium atque alacritatem in opere inveniet.

deinde Callistus PP. III an. MCDLV, vix Petri sedem ascendit, a Ioannae parentibus et consanguineis rogatus, suam fecit, Apostolicos Iudices designans, qui collectis undique probationibus, reque matura deliberatione perpensa, causam iterum iudicarent. Qui quidem die VII Iulii an. MCDLVI «rehabilitationis sententiam» ediderunt Puellae innocentiam omnino declarantes, processum irritum, et abiurationem, quam dicebatur sponte ipsa edidisse, «falsam, subdolam, ac nullam». Sanctimoniae fama, in Gallia et extra vulgata, diutina mansit, imo increvit. Itaque iam ab an. MDCCCLXIX plures Galliae Sacri Antistites a Pio PP. IX efflagitarunt ut honores maximos ac praestantissimos moribus virtutibusque singularibus reservatos Aurelianensi virgini decerneret. Non vero ante an. MDCCCLXXIV iuridica, quam dicunt, inquisitio de re in Aureliana curia instituta est, et abhinc annos decem tantum «signata est Commissio introductionis Causae in casu et ad effectum».

DE COLLEGIIS SEU SEMINARIIS

EXTERARUM GENTIUM IN URBE.

COLLEGIUM societas est, corpus hominum, ad minimum trium, (ut colligitur ex Nerat. Prisco, *Dig.* 50, 16, 85) eiusdem dignitatis, muneris, vel artis. Ea igitur loca, redditibus Ecclesiasticis instructa, in quibus aluntur pueri, litterisque, bonis artibus ac religione erudiuntur omnia vulgo Seminaria appellari malim, translate certe a communi huius verbi significatione; sed tamen quam pulchre quis non viderit? Seminarium enim dicitur plantarium, locus in agro, in quo surculi arborum, aut semina seruntur, ut, ubi ad certam magnitudinem adleverint, in alium locum transferantur.

Quod si poetica haec imago, uti adnotavi, huiusmodi institutis omnibus applicari recte potest, quanto magis institutionibus illis aptatur, cuius ephebi colendae Vineae Domini selecti atque ad Petri sedem proprius missi, viribus demum valentes bonam frugem bonumque semen in remotas regiones inde reportant?

Atqui alma Urbs, universi orbis caput, haec seminaria ad exterarum gentium bonum antiquitus coluit. Iam enim, Iulio III pontifice, opera Ignatii de Loiola, Societatis Iesu conditoris, an. MDLII constitutum invenio *Collegium Germanicum-Hungaricum*, et virgultis satis uber. Vita autem functo Pontifice, qui summa cum liberalitate adolescentibus subvenerat, gravibusque belli rumoribus exagitatis, sanctissimus conditor non quidem seminarium suum dispersit, sed teneris arboribus in variis Ordinibus sui domibus collocatis, ipse eleemosynis humiliter victum iis comparabat. Sed an. MDLXXIII Gregorius PP. XIII Apostolicae Sedis curae collegium iterum commisit, et non solum confirmatione sua, sed sapientibus etiam providisque legibus seminario consuluit, assignavitque S. Apollinaris templum cum proximo aedificio, ad Cardinalis templi illius titularis habitationem erecto. Illic munificus Pontifex ephebos centum educari iussit ex Germania et Hungaria, et ad rem capaces redditus constituit.

Societate Iesu abrogata, cuius sodales collegii curam privilegio habebant, collegium ipsum clausum est usque ad Pii VII tempora, quum, restituta in integrum Societate, in ipsa domo «professa» Iesuitarum ad templum Farnesianum renovatum est. Inde ad sedem Gregoriani athenaei deductum, stabilem stationem denique obtinuit ad S. Nicolai Tolentinatis in propriis aedibus, satis amplis itemque nobilibus, prouti locum decebat, unde tot viri exiere litteris ac pietate insignes, quorum plures et in sacrum Pontificis senatum deinde relati sunt, et in sua civitate in ordinem «Sacri Romani Imperii electorum».

Sed Gregorii XIII nomen seminarii alterius memoriam revocat, ab ipso Pontifice quoque erecti; *Anglorum Collegium* dico, qui domicilium illud tenet adhuc, quod initio habuit, in Urbana via, quae a Monte Serrato appellatur, ubi prius Anglorum Romam peregrinantium erat hospitium. Non tamen sedes absque mutationibus relicta est; eminentissimus enim Cardinalis de Norfolk renovavit, ope usus clarorum in architectura magistrorum Legenda et Fontana, quibus etiam commisit renovationem templi cum domo coniuncti, S. Thomae e Cantorbery dicati, gravis profecto monumenti tum antiquae, tum recentioris artis christianae. Etenim inter antiquas Urbis «abatias» numerabatur; refectum autem muralibus tabulis omnino decoravit celeberrimus artifex Nicolaus Pomarancio, qui picturis expressit Fidei Christianae adsertores martyrio in Anglia coronatos.

Alumnorum cura et ipsa Patribus e S. I. quondam commissa, nunc a Praesule ex Anglicana civitate delecto habetur.

PRAESEPII DOMINICI REPRÆSENTATIO.

SACRI Dominici praesepii populo effingendi primum auctorem Sanctum Franciscum Assisiensem fuisse apud omnes passim scriptores vulgatum est. Quae igitur hodie pia figuratio tum in sacris templis, tum praesertim privatis in domibus parentum cura extruitur, quaeque Bethlehemiticae cryptae arborum corticibus conficiuntur a Sancti Francisci studio caritatis impensissimo duxerunt originem. Qui, profecto, ut divino consilio ortus est ferrea media in aetate ut Iesu Christi figuram hominibus quodammodo suae vitae ratione iterum redderet, quique igitur eandem sortem nactus fuerat divinae largitione bonitatis ut in stabulo et Ipse enasceretur, anno MCCXXIII Greco in oppido Reatinae vallis, hanc sacri praesepii repraesentationem primum tentavit. Itaque in lucum oppidi proximum praesepe posuit et stramine munivit, signaque bovis asinique adponens, in medium stramen Pueri Iesus simulacrum collocavit. Illud suavissime deosculans, Nativitatis Dominicae noctem integram in oratione deduxit: haud solus tamen; ad festum enim omnes oppidanos ex finitimis locis invitaverat, quos immo faustissima sorte eo esse vocatos brevi apparuit, cum acceptis Sancti viri ex manibus e praesepe illo paleis, haud pauca sibi prodigia eaque gravissima compararunt.

Pastores enim advenerant ad feriam certatim avena atque fistula ludentes suavissima, adque praesepe sacrum Missae solemniter, inter populares concentus est celebratum, cui ministravit ipse Franciscus diaconi functus officio, atque post Evangelii lectionem fusum habens de Dominica Nativitate sermonem ea pietate, quae ex omnium oculis lacrymas excitaverit. Sacro itaque in loco, post Francisci obitum, pium est erectum sacellum cum altari ibi posito, ubi praeseptum Franciscus posuerat. Exinde huiusmodi Dominicae Nativitatis repraesentatio communis facta est et consueta non tantum inter Fratres Minores, verum etiam et apud alios religiosos ordines tum virorum, tum mulierum.

Praeseptum itaque, non alias ac Franciscus instituit, et hodie effingitur, stabulo erecto cum signis fictilibus et Infantis Iesu in stramine iacentis et Deiparae atque Sancti Iosephi, quos circumstant pastores genuflexi oblationes suas divino nato apponentes: cryptam vero dominantur angelorum chori concinentium Deo gloriam, hominibus pacem. Sacra autem Theophaniae die adveniente apponuntur quoque Regum figurae tres, qui ex Oriente advenere Bethlehem cum suis famulis atque cum donis suis, auro, thure, myrrha. Adduntur quoque saepe varie camporum et montium effecti aspectus et pascentes greges, atque insuper fistula ludentium pastorum signa. Quin immo olim in urbem concurrere ex montibus agrestes assueverant, ut sancta Nativitatis novendialia per vias, atque ante Deiparae imagines, suis concentibus celebrarent.

Plures Dominici praesepii repraesentationes celebres evasere per saecula. Ut non dicam de pictorum tabulis neque de figuris fictilibus a fratribus Della Robbia exculitis, de Rohanensis Ecclesiae more loquar, ubi scenica veluti actione mysterium Dominicae Nativitatis repraesentatur. Praeseptum post altare maius effingitur, signis Sacrae Familiae exornatum. Apparet puer quidam angeli ad instar personatus, qui enatum esse Dominum canonicis, personam pastorum sustinentibus, nunciat. Tum ii, ducta pompa, ad praeseptum accedunt, natum adorant Dominum, post quae solemniter Missarum celebrantur. Quibus peractis rogat eos sacerdos: - «Quem vidistis, pastores?» Cui illi concinentes simul: - «Natum vidimus et choros angelorum, etc...»

Romae autem praecipua praesepii figuratio eaque maxima, in Ara-caeli templo Deiparae dicatum, a Minoritica familia, prouti decet, extruitur, eaque coram pueri certatim suos sermones vel carmina natalicia recitant. Celebrari enim antiquitus scriptis carminibus atque pastoralibus praesertim dramatibus Dominicae Nativitatis eventus assuevit. Aemula vero Ara-caeliana repraesentationis altera fuit, quam vir venerabilis Franciscus Pallotti instituit in templo S. Andreae de Valle, a die Epiphaniae sacra usque ad eius octavam colenda omnibus.

Pium tamen atque saluberrimum morem praesepii Dominici scalpendi vel pingendi antiquissima monumenta testantur, prouti supra memoravi: musiva opera, tabulae, signa, nummi, coelataeque gemmae, vitra templorum et similia. Inter quae perinsignis profecto sculptura

Dignas id genus tabulas, quae laudentur, pinxerunt quoque Beatus Angelicus, Benvenutus Tisius, vulgo « Garofalo » appellatus, Albertus Durero, Petrus Vannuccius, de quo in Commentario nostro plenis iam diximus verbis, et alii sexcenti, quos numerare longum est. Attamen facere non possum, quin obiter memorem, Ioannem Van Dyck belgam, Gherardum Honthorst batavum, cui *delle Notti* cognomen datur, quod nocturnis pingendis scenis, Caravaggiano more, maxime delectabatur, et Alexandrum Botticellium, qui in huiusmodi effingendis tabulis, de quibus verba fecimus, perfectionis fastigium attigisse habetur.

Mirum sane est trium artificum primum, qui floruit XIV christiano saeculo ad extremum vertente, vel XV ineunte, quum pingendi ars nondum adoleverat, tam suavi decore Virginis vultum exornasse Messiam Magis regibus adorandum praebentis.

Alter autem pictor tres mulieres peniculo reddidit infantem Iesum in Virginis ulnis colentes, quae tamen oculis, fronte, labiis, totaque facie videndi potius, quam adorandi ostendunt cupiditatem. Neque vera Deipara patet adspectu Maria, cuius in sinu perbellum quidem admiramur puerum, at minime divinum. Praecipua huius tabulae virtus sunt mirifici effectus, qui ex luce atque ex umbris inter se harmonice decertantibus, sive, ut rectius dicam, foedus sapienter pangentibus, proficiscuntur (1).

Tertius denique, videlicet Botticellius, Virginem Mariam brachiis ferentem, vel foventem sinu puerum Iesum mediis in angelis adorantibus quater peniculo effingendam suscepit, totidemque illud Horatii

«..... variata placent» ad unguem in usum deducere; maxima mentis acie ornatus, valuit. In his tabulis, quarum tres Florentiae asservantur, alia autem Romae, personarum, praesertim beatorum spirituum, vultus ac formae tam suaviter tenuia, exquisita, perfecta elucet, ut ea non hominis, sed superiorum arte confecta videantur: fieri enim non potest, ut animus, in hoc sublimi perspicendo spectaculo, a terrenis se expediri, atque ad caelestia contemplanda quodam modo tolli rapique non sentiat.

DE FESTO EPIPHANIAE DOMINI.

EPIPHANIAE festi nomen graecum omnino est, idque apparitionem significat; unde etiam «theophania» est appellatum, hoc est festum

(1) Cfr. eius tabulam praesepe Domini effingentem in *Vox Urbis* an. V, n. XXIV.

patefactionis divinae. Ab Apostolis ipsis, prouti vulgo creditur, institutum, tria memorat miracula, et de stella quae Magos ad praesepe duxit, et de Galileis nuptiis, quando divinum sese numen Christus ostendens aquam in vinum convertit; denique de sacro Christi lavacro in Iordane; ad quam memoriam Graeci accedunt, dum Latina Ecclesia praesertim Magorum celebrat adorationem. Cum autem antiquitus Nativitas ipsa dominica non iniuria epiphania appellata fuerit, — pastoribus enim tum se Christus aperuit, — hoc de quo agimus «festum de luminibus», et «de secundis epiphaniis» dictum est inter alios a Gregorio Nazian. Inde certe Patrum a S. Dominico mos est deductus, magno

Dominici Ghirlandaio tabula Magorum adorationem referens.
(Photographice expresserunt FR. ALINARI, Florentiae).

luminum apparatu hac nocte in suis templis matutinum celebrandi, in quo progenies Christi secundum Lucam in tertio nocturno canitur.

Diximus Latinam Ecclesiam praesertim in epiphaniae sollemnibus Magorum adorationem hac die commemorare; itaque plurima de re in sacro officio referuntur, inter quae in memoriam revocabimus invitatorii ad Matutinum omissionem, sive, prouti nonnullorum scriptorum sententia est, «ut a dolosa invitatione Herodis discrepemus» (1) sive, ut alii putant, quia Magi aperte non fuerant ad adorationem Filii Dei, ut Angelorum annunciatione pastores, sed nutu tantum stellae invitati (2).

Item reticetur matutinus hymnus, qui cum sit perfectorum symbolum, non pronuntiatur;

(1) Cfr. MICROL., *De Ecclen. observ.*, c. 40.

(2) Cfr. DURAND., lib. 6, c. XIII.

neque enim tunc perfecta, sed inchoata tantum ethnicorum conversio erat.

Iuxta mandata Concilii Aureliani IV (can. I), Concilii Tolet. IV (c. IV) et *Pontificalis Romani* hac die mobilia totius anni festa annuciari debent. Graeci autem in memoriam Christi baptizati multis caeremoniis benedicunt aquam, in quam trina demersione Crucem infundunt; ex aqua purificantur domus, quod apud nos fit Paschalibus diebus.

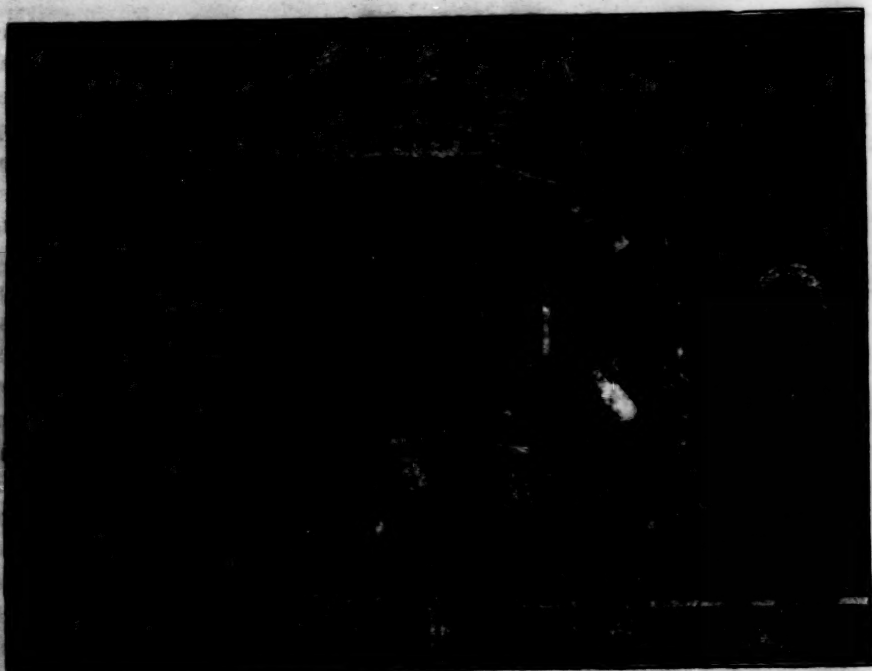
Haec de solemnissimo festo die et de eius ritibus memorasse sufficiat; num erit addendum apud Romanos nos ea die pueros munuscula expectare quae et parentes et propinqui donent, arcanae illius ac deformissimae foeminae mandato, cui *befana* nomen indiximus? Consuetudo haec proculdubio donorum a Magis Christo oblatores recordationem consecrat, non aliter ac nomen ipsum *befana* epiphaniae nomen in mentem revocat, quamquam non defuerunt speciosi homines, qui *beffanam* scribentes, nomen idem deduxere ab italica voce *beffe*, id est irrisio, ludificatio, sese referentes ad Herodem a Magis deceptum, qui cum moniti essent ab Angelo ne ad eum redirent, «per aliam viam reversi sunt in regionem suam». Non equidem istis assentior, cum haud donanti, sed accipienti potius nomen tribui deberet, quando iam diu expectanti nullum donum offerretur; quod fit nonnumquam ad puniendam puerorum insolentiam. Tunc enim iis *befana* praebet cinerem et carbonem.

GEOGRAPHICAE NOTAE.

NORDESKIOLDENSIS EXPEDITIO.

ARGENTINENSES *Uruguay* navigii nautae ad Nordeskioldium sociosque eius requirendos, qui meridionales hyperboreas tenebras aggressi fuerant, Ludovici Philippi in terris eos reperere tandem ac sospitarunt. Haec de iis quae ad geographicam rem spectant praecipua maximique momenti summique gaudii his diebus notitia, circa quam aliquid dicere operae pretium est.

Otho ille Nordeskioldus avunculum haud minus audacem viatorem habuerat, anno MCMI vita functum. Cuius vestigiis insistens, sextum vix lustrum noster attingens aetatis, itinera tria perardua expleverat omnium laude. Patagoniam enim primum ignitamque terram, mox ad oppositas Americae oras Klondikium lustravit

Præsepe Domini ab Octaviano Nello effictum.
(Photographice expresserunt Fr. ALINARI, Florentiae).

sub suggestu Ambrosiani templi Mediolani exstat. Pariter Anconitana in cathedrali Ecclesia sarcophagus, qui eodem saeculo addicitur, nativitatem Domini ostendit.

Similia habentur in Syriaco VI saeculi codice Lateranensi; praecipue vero adnotanda quae in coemeterii Sanctorum Iulii PP. I et S. Valentini quadam crypta imago reperta est.

PUER IESUS IN PINGENDI ARTE PERSPECTUS.

Puerum Iesum vel in praesepe humiliter carentem, vel in ulnis a Virgine Matre Magis regibus, pastoribus, christicolis adorandum exhibitum quo melius effingerent coloribus, peritissimi quique picturae, nobili quadam acclamatione, inter se contendisse videntur. Atque in primis animadvertendum existimamus vel in Ecclesiae initiis, quum primi christifideles sacra peragentes hypogaeorum premebantur angustiis, iam tum ab artificibus divinum puerulum poncillo, aut in anaglyphis reddi coeptum esse. Prima id genus opera nullius fere sunt momenti, quum nihil aliud, nisi romanae artis ad occasum vergentis praebant monumenta. Neque plura habendae videntur huiusmodi tabulae a Bizantinis, vel ab aliis, bizantina more, pictae, utpote quae proceris rigidisque formis ab humanis verisque maxime dissimulant.

Infantis Iesus pictor dignus, qui memoretur, primus occurrit Octavianus Nello, qui simplici utens pingendi ratione, verum confecit praesepe, prout nostris adhuc diebus a populo effingitur novendialibus precibus nasciturum Messiam invocante. In eo enim videre est Virginem Deiparam brachia tendentem filiolo, qui cum levi risu, tum manibus sublatis matri invitanti perlubenter respondere, atque ex humili stramento surgere videtur. A dextera interea duae ad praesepe properant mulieres, quarum una urceum aquarium, altera lintea fert manibus et fascias, quibus infans Iesus induatur. Sanctus autem vir Iosephus, dextro in latere fere abditus, admirabile humani generis Ser-

vatoris mysterium secum animo cogitat atque meditatur. Bos etiam asellusque mirificum Redemptoris adventum animadvertisse apparent, quippe quum a stramine comedendo destiterint attonitique insolitum circumspectant spectaculum.

Exquisitiorem redolet artem tabula a Philippo Lippio picta, quae Florentiae asservatur in palatio « Pitti », in duas divisa partes, sive scenas: harum in anteriore Virgo Mater oculis accipitur, cuius in genibus divinus insidet filiulus malum punicum, foecunditatis symbolum, manu praebens spectantibus. Posteriore in tabulae parte puerpera quaedam in lectulo effingitur, quasi in Dei Matris fidem, fausto auspicio, sit commissa: hinc et illinc foeminae, laetitia exsultantes, curis prosequuntur donisque cumulant puerperio adhuc aegrotam, quae nato suaviter adblanditur, dum pater dextrorsum externam domus conscendit scalam, nuntium pueruli recens orti relaturus sacerdoti, qui sacris lustralibus abluit aquis.

Personarum multitudine ac varietate sumptuosius exornatarum vestibus admirationem coniicit in spectatores infans Iesus Magis regibus colentibus a Virgine Deipara mediis in brachiis praebitus, quem pinxit Florentiae Dominicus Ghirlandaio. In hac enim tabula auctor vestes et ornamenta suis temporibus in more spectantium oculis tali subiicit arte, ut magnificus Magorum regum comitatus ex puellis, pueris, viris equitibusque Florentinis constitui videatur, atque ex his omnibus quid unum harmonicum mirificumque proficiscatur.

Magos reges Messiam adorantes effinxit coloribus etiam Bernardinus Luinius, qui non

secus, atque artifex, quem modo memoravimus, in iis regis personis eorumque pueris virisque concomitantibus pingendis, principes et comitatus suorum temporum sumptuosius vestibus ornamentisque nitentes sibi reddendos coloribus constituit. Haec tabula asservatur in Galliae Cisalpinae oppidulo, quod italice « Saronno », appellatur.

Finem, quem sibi praestituerant Dominicus Ghirlandaio et Bernardinus Luinius, plene perfecteque est assecutus Benotius Gozzolius, qui Florentiae in sacello palatii « Riccardi » quo tunc temporis tamquam regia Medici utebantur, summa rerum potiti, reflorentes artes, atque Medicei principatus ritus magnificos, pompasque instituta peniculo effingenda suscepit. Perinsignis itaque artifex in pariete absydi proximo Virginem pinxit divinum filiolum Magis regibus adorandum praebentem: dextera autem et sinistra mediis in arboribus festiva beatorum spirituum agmina oculis accipiuntur. Reliquis in parietibus magnificos trium Magorum regum comitatus ad praesepe properantes videre est, qui centum triginta personis in compositum, quadraginta equis, quatuor domedariis constant. Heic, nisi spatii angeremur angustiis, verbis abunde esset persequendum immanis istud magnitudinis opus, quod personarum numero ac varietate, vestium ornamentorumque opulentia atque splendore spectatores admiratione percellit; sed satis illud leviter attigisse.

Peringentibus tabulis, de quibus diximus, exigua mole adversari videtur quam pinxit Laurentius Sciarpellonius, cognomento « di Credi » communiter notus, qui Mariam eiusque integerrimum sponsum adorantes puerum Iesum ita coloribus effecit, ut eae personae, suavi nitentes pulchritudine, exquisitissimam Urbinae praesentirent ac redolerent artem. Hoc insigne picturae opus Romae suburbanae Burghesiorum villae pinacothecam statis diebus invisentibus admirari licet.

Philippi Lippii tabula
Iesum puerum cum Matre sua exhibens.
(Photographice expresserunt Fr. ALINARI Florentiae).

Ex Congregatione suprema S. Officii:

— Non licet sacra olea transmitti ad Sacerdotes per societatem mercatoriam ex acatholicis, ut plurimum, et ethnicis, quae res varias exportandas recipit. Deficientibus autem clericis licet eadem sacra Olea ad Sacerdotes, quo ipsorum Sacerdotum convenientiae consulatur, mittere per viros laicos, modo constet de laicorum, qui ad id deputantur, fidelitate (Decr. d. 1 Maii 1901, revocatum in decr. d. 14 Ianuarii 1903 ad respondendum petitioni ut facultas concederetur per publicos missos sacra Olea transmittendi).

Ex Congregatione de Propaganda Fide:

— Instituta sive virorum sive mulierum, sive a S. Sede adprobata, sive tantum dioecesana indigent beneplacito Sedis Apostolicae pro alienatione suorum bonorum. Episcopi, vi privilegii ipsis concessi circa alienationem bonorum dioeceseos, possunt praedictis Congregationibus has alienationes permittere intra limites suae facultatis (Litt. ad Fridericum Katzer archiepiscopum sub die 15 Ianuarii 1903).

— Non absolute Missae celebratio in navium cellis prohibita est, quando adiuncta omnia removeant irreverentiae pericula (Litt. ad Ioan. B. Cazet, Vic. Apost. Madagasc. Cent. circa interpr. decreti mense Martio an. 1903 de re editi).

— In civitatibus foederatarum Borealis Americae ecclesiis cum titolare festum in diem feriale incidit, firma manente obligatione celebrandi Missam et persolvendi officium de eodem festo die in calendario affixa, extrinseca eius solemnitas cum Missa solemniter et vespers transferri potest ad Dominicam proximam insequentem, dummodo non occurrat festum ritus duplicis primae classis, vel Dominica iuxta rubricas privilegiata (Decr. d. 3 Februarii 1903).

Ex Congregatione Sacrorum Rituum:

— Mos ut in Missis solemnibus homines cum mulieribus in choro canant nec licitus est, nec conformis legi et sensui Ecclesiae, nec potest tolerari (Decr. d. 19 Februarii, 1903).

— Benedictio domorum fieri nequit ante Sabbatum Sanctum, neque potest in casu obtineri indultum. Est autem haec benedictio iuris parochialis (Decr. d. 7 Martii 1903).

— In associationibus cadaverum societates catholicae in habitu laicali cum vexillis benedictis non possunt praecedere Clerum cum Cruce, sed debent sequi feretrum (Decr. d. 14 Martii 1903).

— Cappella principalis Seminariorum solemniter benedicta cum speciali titulo, gaudet privilegiis quae competunt sanctis vel mysteriis titularibus cuiusvis Ecclesiae sive Oratorii publici solemniter benedicti, nempe ut in oratione a cunctis et in suffragiis Sanctorum ad laudes et ad vespas Titularis nominetur (Decr. d. 14 Martii 1903).

— Ita constat de virtutibus theologalibus Fide, Spe, Charitate in Deum et proximum; itemque de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Fortitudo, Temperantia eorumque adnexis V. S. D. Mariae Magdalenae Postel in gradu heroico, ut procedi possit ad ulteriora, id est ad quatuor miraculorum discussionem (Decr. d. 31 Maii 1903).

— Clerici recens ordinati nocturnum eisdem ab ordinante assignatum recitare possunt absque invitatorio, hymno et lectionibus (Decr. d. 10 Iulii 1903).

— Congregationi Missionum indulgetur festum de patrocinio S. Vincentii a Paulo die 20 Decembris celebrandum cum Officio et Missa propria sub ritu duplici maiori, servatis rubricis (Decr. d. 7 Septembris 1903).

— Cultus S. Iusti, monachi et martyris, patroni civitatis et dioecesis Segusiensis; S. D. Ioannis Baptistae a Fabriano, sacerdotis professi Ordinis Minorum S. Francisci, beati nuncupati; S. D. Ioannis de Verellis, sexto magistro generali Ordinis Praedicatorum, beati pariter nuncupati, confirmati sunt (Decr. d. 7 Septembris 1903).

PONTIFICES NOMINE PII.

DECURIAM Summorum Pontificum, quorum ad nostrum hunc diem nomen fuit Pius, non erit abs re breviter recolere: idque praesertim cum res et gesta, a primis usque Ecclesiae saeculis exantlata, eorum opera non sine praesagio novi Pontificatus Viro illuxerint, cui placuit se eodem nomine decimo decorare.

Eorum primus qui fuit, in Romanorum Pontificum serie undecimum locum habet. Is saeculo Ecclesiae secundo regnum obtinuit anno CLVIII; Marcionitarum et Valentinianorum haereses condemnavit, tandemque vitam martyrii corona auxit, Marco Aurelio imperatore anno CLXVII.

Multa post saecula ab Eo secutus est Pius alter, qui Pontificum ex ordine CCXVII dinumeratur, patria Senensis, Aeneas Sylvius Piccolominus. Hic occidentis schismate illo tetrissimo grassante iam Pater Purpuratus, Callisto III Pontifici vita functo, anno MCCCCLVIII successit. Praecipuum vitae eius consilium fuit Turcarum rabiem repellere, quae non modo Episcopus adhuc Ratisbonensi in coetu suavit, sed Pontifex electus, Mantuae coacta regum christianorum contione, pertentavit anno MCCCCLIX. Quarto vero inde anno, procurato eorum foedere, Anconae classem coegit, quumque iam eo descendisset imperium belli ipse suscepturus, morte repentina occubuit anno MCCCCLXIV. Vergilii versus illi, tum rerum gestarum fama, tum bonarum artium operibus, quae perfecit, aptatus non iniuria est:

Sum Pius Aeneas fama super aethera notus.

Pinturichius vero, pictor XV saeculo inter maximos, Senensi in bibliotheca eius fastos pinxit.

Eodem genere natus Perusiae est Pius III, in ordine Pontificum CCXXII qui anno MDIII Alexandro III successit; cuius tamen consilia de innovando in Turcas bello inopina mors eodem anno, paucis post mensibus, intercepit.

Saeculo XVI vero alii duo insuper Pontifices fuere nomine Pii insignes. Pius IV domo Medicea primum, ordine CCXXXI, patria Mediolanensis, qui anno MDXLIX Paulum IV domo Carafa, sequutus est non sine diuturno conclavis labore, qui ad quatuor usque menses productus fuit, antequam is eligeretur. Ipso regnante, Armenorum communio cum Catholica Ecclesia restituta est, Tridentinumque concilium expletum.

Ei successit Pius V Ghislerius, qui, ordine CCXXXII, Pontificum sanctorum honores renovavit. Eius maximum sane facinus nulloque aevo delendum fuit triplex illud foedus Iberorum, Venetorumque atque Iannensium in Turcas constituisse, quorum tandem potentiam ad Echynadas insulas Ioannes ille Austrorum princeps, memorabili victoria omnino confregit.

Pius VI domo Braschia, anno MDCLXXV Petri solium conscendit. Cuius vitam, magis quam bonarum artium opera, quae patrare iam praeclara

liberalitate coeperat, infortunia praesertim atque aerumnae memorandam fecere. Illo enim Dei Ecclesiam regente, Gallica seditio celeberrima contigit, indeque Italiam occupatam a Gallis Pontifex conspexit, sibi que adeptum dominium, atque ita ut ipse captivus in Galliam deductus, Valentiae in Delphinatu obierit Idibus Iuniis a. MDCCXCIX.

Tristissimam huius haereditatem Pius VII successor accepit, Claramontius, Cesenas patria. Qui quum Napoleonem imperatorem invitatus consecrasset, noluit tamen umquam pactiones ab eo contra Romanae Ecclesiae libertatem ratas habere, vel alterum eius matrimonium sancire. Itaque et ipse principatu pulsus diu captivus in Gallia mansit, quoadusque, delapsa iam Caesaris fortuna, Romanae Sedi reditus est anno MDCCCXIV. Inde, etsi haud quietis omnino temporibus, ad annum usque MDCCCXXIII Petri sedem tenuit, quo anno, fracto ex casu femore, diem supremum obiit.

Pius VIII, brevissimum regnum tenuit; anno enim MDCCCXXIX Leoni XII cum successisset, viginti vix post menses decessit a MDCCCXXX. Post Gregorii XVI satis longum, regnum Pius IX excepit.

At huius gesta Pontificis, cuius adhuc omnium in ore nomen carissimum insonat, brevi recolere nota nemo audeat. Diuturnum praeter ceteris omnibus antecessorum eius Pontificatum, ad annos XXXI productum, innumerae paene vices exagitarunt, quarum infelicissimae fuerunt seditiones et bella annis MDCCCLVIII, MDCCCLX, MDCCCLXVII, MDCCCLXX, quum civilis principatus rursus est Romana sede ablatus. Faustissimi vero dies, praeter ferias solennes, quae tum Sacerdotii, tum Episcopatus, tum Pontificatus, tum denique annorum Petri expletis totidem iubilaeis sunt celebratae, si fuerunt, quibus bina dogmata sunt Christianis definita, de infallibili Magisterio Pontificis atque de Immaculata Deiparae Conceptione.

Cuius quidem definitionis iamiam appropinquat quinquagesima anniversaria dies, quam Pius X, domo Riese, ordine CCLXIV, superiore anno, Augusto mense ineunte electus, solemnissime iam edixit iri celebratum.

Cui dilectissimo Patri, tam faustis praesagiis sedem Petri moderanti, diuturnum itemque felicissimum augurari regnum iuvat.

DIARIUM VATICANUM.

(Die I-XX mens. Decembris MDCCCIII).

Coram SSmo admissiones.

Praeter Purpuratos Patres atque antistites qui, muneris gratia, auditi sunt a Pontifice, et ex ceteris episcopos sacra limina visitantes, aditum apud Pium PP. X habuere:

a) Ex ceteris viri Iosephus Gutierrez de Agüera, Iberorum apud Apostolicam Sedem legatus; Storer, Civitatum Foederatarum Nordicae Americae legatus Vindobonae, peculiari missione auctus apud Pontificem; Gutierrez Ponce, Columbiae administer in

litas atque Laponium, postremo, anno MCM declinante, ad antarcticum polum vertit ratem, ut meridionalis Americae, iam a Dupont d'Urville recognita, ipse investigaret mysterium.

Ianuarius proximo mense quum navem conscendisset, cui Antarcticae nomen dedit, australes inter glaciales montes immisit suos, diuque perculcato mari, Ludovici Philippi ad meridionalem oram appulit, quam Urvillius anno MDCCCXXXVIII recognoverat. Casa exstructa, cum quinque sociis ibi mansit, quos inter navarchum quendam Argentinensem, ex venia Argentinensis reipublicae secum adductum. Simul Seymour in insula commentus acerri congesti sunt; dum navis iter circa litora pergit, pacto foedere, et sequentis anni initio ad casam illam rursus nautae appellerent, Nordenskiöldum sociosque iterum in mare suscepuri. Hac mente qui doctores naturaeque disciplinae periti in navi erant, diuturno itinere Georgianas insulas et Falklandenses singillatim lustrare, tandemque, occidente anno, rursus ad socios viam converterunt.

Ad Martium aut Aprilem mensem an. MCMIII expeditio promiserat reditum in infnam Americae partem; verum quatuor post menses si lebant etiamtum omnia, redieratque nemo. Proculdubio infortunium acciderat. Tum Suetii, Charcot duce, instruxere navigium ad naufragos cives suos vestigandos, adiuvandos, paritque Argentinenses, Moreno doctore rogante, ballistariam navem simul pro sua parte misere.

Primi autem Argentinai, cum tenuerint austrum, tum Nordenskiöldum sociosque eius, praeter nautam unum morbo absumptum, suis in caenis repererunt, tum doctores illos et comites in Seymour insula prope commentus acervos, quo, post contractum glacie navigium, appello coacti fuerant. Charcotius itaque, quum navis cum Francis nil reliquum sibi haberet, Nordenskiöldi vestigia ipse sua vice sequi constituit, cuius audaci facinori liberalis quisque animus felicem exitum vehementer ominatur.

SACRARUM MISSIONUM FASTI.

Aequum est autem tropaeis hisce humanitatis provehenda et religionis proveciae latius fastos iungamus. Felicia enim ex Indostania terra, praeter spem accepimus. Masulipatam in locis communitas nova fidelium coaruit, crescitque in dies cathecumenis Serapatamio et Vadigundamio et Polokanda ex oppidis advenientibus. Simul Gudimotenses oppidani doctorem fidei expetunt, quem nondum ad eos mittere licuit.

Mirum est autem apud Sinenses quoque, idque praesertim post novissima bella cladesque, diffundi catholicae religionis imperium. Celi provincia hanc praesertim novam messem uberissimam obtulit; non modo enim templa sacraeque domus, seditione diruta, instaurantur ubique, sed iam aeternae veritatis aeneae ad octo milia usque numerum sunt baptismi sacris undis ut abluantur parati.

Similem profecto Iaponii incolae Riunkin in insulis portendunt spem. En legionem fidelium miramur exultam, ubi decennio ante nec unus quidem fuerat; sed advocantur passim ad finitimas provincias sacerdotes, quorum tamen numerus nimis exiguus est. Ad Christum sese vertunt incolae passim, atque ex fidelium

agmine non pauci magistratibus iam potiuntur, et auctoritate pollent.

Ex Africa accepta maxime auribus nostris Lobembana terra, atque Madagascar insula abunde praebent. Illic enim populi plurimi et tribus recensentur quae una simul baptismo ablui expetunt; templa autem quae tot fidelibus satis sint ut extruantur pecunia plerumque desideratur; quamvis iam ad Nyassensem lacum, cuius finitimas Lobembani incolunt terras, tringinta sacerdotes Christi appulerint. Similia Madagascar in insula fiunt, Betafo praesertim ad loca, ubi pagani passim Galileum magistrum sequuntur, vel profiteri eius fidem cupiunt.

Haud tamen ubique credendum est laeta omnia pariter accidere. Plectitur enim Ecclesia vehementer, praesertim ab Aethiopo haeretico rege Kaffa et Harrar in terris, pro quarum incoluntate alacres fundere preces oportet.

DE SS. CONGREGATIONIBUS ROMANIS.

CONGREGATIONES sunt pars Curiae Romanae, quam necesse est ea complecti officia quae in regimen totius Ecclesiae incumbunt; nam, iuxta Cardinalis de Luca sententiam (in *Relatione Curiae Romanae forensis eiusque Tribunalium*, etc., II, 11): « Curialium autem nomine veniunt omnes qui opera, consilio, labore aliove munere Papae inserviunt in Ecclesiae administratione ».

Quum vero in hunc praecipue finem Cardinalium dignitas esset antiquitus ordinata, iuxta illud S. Bernardi ad Eugenium III: « Veniamus autem ad collaterales et adiutores tuos: hi sedali tui, hi intimi tui eligendi de toto orbe orbem indicaturi », itaque omnium cardinalium conventus apud Pontificem ad deliberandum de certa quaestione *Consistorium* est appellatus. Atqui hoc ex Consistorio Sixtus V, celebri sua constitutione *Immensa*, Cardinales distribuit in certas congregationes, cum mandato in perpetuum concessio tractandi certum negotiorum genus, a quo praesertim singulae congregationes sunt appellatae: experientia enim docuerat negotia Pontificis vel Cardinalium suffragio ita submitti, ut ex certis praevis inquisitionibus satis enodata essent ad solutionem.

Horum collegiorum itaque auctoritati tradita sunt negotia, quae ad potestatem publici regiminis sese referunt: quare alia sunt « ordinis legislativi », alia sunt « ordinis executivi ». Legum vero et decretorum executio obtinetur aut per simplicem potestatem Pontificis « executivam », aut per potestatem executivam ex officio, — quod est manus Congregationum primigenium, — aut per potestatem iudicalem, aut denique per potestatem coactivam. Atqui iam patet quatenam sit natura Sacrarum Congregationum. Cardinales enim Congregationi addicti in id intendunt, ut directius et per se inquirant in aliquod genus negotiorum ordinis administrativi. Igitur certa procedendi ratio est omnibus congregationibus communis, quae primum coalescunt ex pluribus Cardinalibus, atque ex nonnullis officialibus, quibus omnibus

ex Cardinalibus unus, delectus ad rem, Praefectus gradu praeponitur.

Distinguuntur itaque in singulis congregationibus conventus Cardinalium congregationi addictorum, qui conventus « plena congregatio », nuncupari solet, a « congressu », quem statutis diebus Cardinalis Praefectus simul cum nonnullis officialibus habet. In congressu hoc expediuntur negotia, hand gravissima, quae tamen aliqua deliberatione indigent; graviora vero vel praeparantur, ut ad plenam congregationem deferantur, vel remittuntur ad audientiam SSni. Minora autem, sen quae nulla quaestione implicantur, ab officialibus expediuntur debita forma, cuius potissima pars est subscriptio Secretarii et Cardinalis Praefecti.

Sed ad notitiam magis plenam habendam maximi huius, ut ita dicam, Ecclesiastici machinamenti, invabit singulas hasce Congregationes in suis officiis propius adspicere, quod per annum expedire in *Vox Urbis* nobis proposuimus.

EX SS. CONGREGATIONIBUS ROMANIS SENTENTIAE NOVISSIMAE SELECTAE.

Ex Congregatione Episcoporum et Regularium:

— Dispensatio votorum pro monialibus domorum filialium in dioecesi existentium diversa ab illa, in qua degit domus princeps, competit Ordinario domus filialis, non Ordinario domus principis (Decr. d. 21 Aprilis 1903).

— Attentis peculiaribus conditionibus in quibus religiosas Congregationes in Gallia versantur opportuna regulae latae sunt ad annum tum viris, tum mulieribus domus suae deserere coactis sub die 24 Martii 1903.

Ex Congregatione Indicis:

— In indicem librorum prohibitorum relata sunt opera quae sequuntur:

CHARLES DENIS. *Un carême apologétique sur les dogmes fondamentaux* (Paris, 1902).

CHARLES DENIS. *L'église et l'état; les leçons de l'heure présente* (Paris, 1902).

L'ABBÉ GEORGE. *La mort; sa déification; sa réhabilitation au point de vue intellectuel et animé; ses destinées ultimes* (Oran, 1902-1903) — (Decr. d. 4 Decembris 1903).

— P. SIFFLEY decreto Cognis edito die 5 Martii 1903, quo liber ab eo conscriptus notatus et in indicem librorum prohibitorum insertus est, laudabiliter se subiecit (Ibid.).

Ex Congregatione Sacrarum Indulgentiarum et Reliquiarum:

— Sodales B. M. V. Immaculae, vulgo *le fagot de Marie* apud Sorores seu Puellas a caritate S. Vincentii a Paulo in Gallia constitutae de communis Ordinarii possunt, sine damno indulgentiarum, quibus ditatae sunt, prosequi suas devotiones nec non functiones antea usitatas vel in Ecclesia parochiae, in cuius ambitu erat domus suppressa vel suppressenda, vel (si commode fieri possit) apud alias domus Sororum, quae forte iisdem in locis a periculo suppressionis evaserint (Decr. d. 29 Aprilis 1903).

— Missae conventuales de sancto vel de die, celebrandae diebus quibus Missae privatae de Requie permittantur, gaudere possunt indulto Altaris privilegiati (Decr. d. 29 Aprilis 1903).

— Eam Patres Cardinales, in suis titulis aequae dioecesis bis centum, Archiepiscopi centum, atque Episcopi quinquaginta diurnum indulgentiam elargiri valent, dum tamen serventur cuncta haec usque ab eisdem servata in huiusmodi indulgentiarum elargitione (Decr. d. 28 Augusti 1903).

PII PP. X

LITTERAE IN FORMA «BREVIS»

AD IOANNEM BAPTISTAM GROSOLI

PRAESIDEM COETUS

QUI A CONGRESSIBUS CATHOLICIS ITALIAE NUNCUPATUR

AD AUSPICANDUM CATHOLICORUM CONVENTUM

ROMANAE HABITUM DIE X-XIII MENS. NOVEMBR. MDCCCIII.

PIUS PP. X

Dilecte Fili, salutem et Apostolicam benedictionem.

Instaurandum in Christo genus humanum spectantibus, id Nobis vehementer laetabile contingit, ut conventus catholicorum Italiae, vel in ipsis Nostri Pontificatus exordiis agatur. Si enim restituendae confirmandaeque christianae vitae illud est aptissimum aetati Nostrae praesidium catholicam actionem fovere, causam procul dubio sperandarum utilitatum uberrimam inesse in praesenti coetu arbitramur. Expectatione tanta erecti, praecipua quadam iucunditate te ac viros claros universos, qui tibi operam navant, merita laude honestamus, quod suscepta a Nobis atque a Decessore Nostro consilia executioni mandare, adnitamini. Esse tamen in praesentia censemus in quo industriam vestram vigilare maxime edicamus, ne diuturnae Pontificum atque Episcoporum curae sine fructu cedant. Concordiam dicimus omnium, quotquot sunt in Italia rei catholicae dediti, viriumque catholici nominis exoptatam tantopere coniunctionem. Nam praesens congressus, si debet aliquid commodi catholicae actioni comparare, comparabit autem gravitate ac fidelitate vestra plurimum, id tandem re atque opere efficiat oportet, quod communi antea desiderio continebatur, ut scilicet, abiectis suspicionibus, depulso opinionum studio, clareque quae sint sequenda perspectis, animum inducant omnes concordiam plenam tam in agendo quam in scriptis edendis amplecti, singulorumque sodaliorum coniunctionem in ipso egregio coetu firmare, qui a Congressibus catholicis Italiae nuncupatur. Hos tales duces, quorum perspicuus patet spiritus, fideli animo vos sequi debetis qui ad catholicae incrementa rei contenditis unice; neque enim novam, ab iis qui praesunt, gerendorum rationem ac viam quis expetat iure, quum quaestioni sociali sapienter fuerit provisum per Encyclicas Litteras *Rerum Novarum*, catholicae vero actioni perspectum item sit per Litteras *Graves de communi*, ac per documenta quae hac de re, authenticae interpretationis causa, edenda existimavit S. Congregatio Negotiis Ecclesiasticis Extraordinariis praeposita. Eiusmodi gravissima doctrinae capita exequi, atque a sententiis per Apostolicam Sedem et per Venerabiles Fratres Nostros Episcopos declaratis nullo pacto discedere necesse est. Quod si auctoritate praecipientibus parendum est ex officio, aequum tamen et consentaneum censebitis incensos agendi studio iuvenes iis etiam debitam observantiam tribuere, qui non aetate minus quam usu rerum praelucere ceteris possint. Velitis igitur alacres atque prudentes ad huius opera conventus incumbere, id sine dubitatione rati, singulares plane utilitates, quum ad sacra, tum ad civilia e virtute vestra expectari.

Auspiciem divinum munerum Nostraeque benevolentiae testem Apostolicam benedictionem tibi atque iis omnibus qui in coetu aderunt peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die vi Novembris MCMIII, Pontificatus Nostri anno primo.

PIUS PP. X.

PER ORBEM.

EXACTI iam anni finis non minus exordio ob gravissima infortunia voluit esse insignis, eaque vel aquarum incursus vel ignis rabies patrarunt. Siculos, Berberos, Petropolitanos tempestates atroces pessumdedere. Elata maris ira atque tumens in antemurales inque portuum diruendas munitiones visae sunt quasi coniunctim conspirasse. Quae inde evenerunt rerum detrimenta virorumque caedes nemini dinumerare facile concedatur. At inaequalis tamen haec oceani malesuada procella; Venetos enim eorumque urbem ita inundavit, ut Marcianum per forum subsecivae illae Venetorum naviculae innarent; dum contra ad Orientis portas Maeotidis Paludis fluctus imminui quodammodo atque deprimi visi sunt, et recedere a litore.

Incendia potius Occidentem pervastarunt, praesertim Americanas terras, ibique saevierunt immani potentia. Brooklynensis primum exarsit academia, theatrum urbis maximum; mox Ottawense athenaeum est flammis absumptum, quum tria usque hominum millia inibi essent. Heu monstrum horrendum! Dum salutis per fugam quaeritur via, ruunt fragore immenso scalae, ita ut e fenestris conficere sese iuvenes pariterque doctores coacti fuerint.

Ne tamen minoris habeatur damnum quod in Gallico Massiliensi litore onustum petroleo navigium peperit. Flammae enim torresque incensi, longe lateque impuls, portus quoque opera attingentes, incendia vicissim concitarunt. Ea rabie vita functi nautae sunt complures, complurimi quoque simul vulnerati; navigii vero praefectus nullum sui vestigium reliquit, adustus omnino.

Sed paulo meliora canamus!

Haphniae, Danorum in urbe capite quomodo morbo illi teterrimo mederetur, cui lupus nomen felici fortuna mulier quaedam sibi reperit. Quae cum saepe animadvertisset suinas carnes tabaci fumo servari, se ipsam eidem rationi submittere voluit, qua sanata reapse evasit.

Lutetiae Parisiorum conveniunt interea medici ab unaquaque Europae atque orbis gente, qui, constituto coetu, illud sanitatis foedus probarent, de quo summam utilitatem tum universorum populorum valetudo, tum omnium commercia in dies frequentissima, brevi experientur.

Addemus denique felicissimum anni ineuntis praesagium, Aram Pacis e Romanis latebris in lucem vindicatam. Pacem enim profecto quis vestrum, lectores invocare recuset, ut singulas gentes, quas hactenus tutata iamdiu est, ita et in posterum protegat?

VARIA

Capilli et lux.

Ex recentibus inquisitionibus plane demonstratum est non aliter ac sata omnia capillos et barbam eo citius luxuriosiusque crescere, quo magis luci, solis praecipue, fuerint subiecta. Indene fit ut, nisi summam senectutem adeptos, agricolas calvos haud facile inveneris?

Veterum cibi.

Quae sequitur delicatissimorum ciborum enumeratio, ex antiqua charta deprompta, gulae irritamenta refert, quae Arabum X p. C. saeculo in deliciis fuere. En igitur caninae et felinae carnes; equinum cerebrum elixum, re-

liquae partes capitis assae, intestina vero oryza herbisque farta; en mures, locustae, scorpiones fricta; denique insecta, limaces, angues, tum praesertim cum pellem mutarent.

O tempora, o mores, qui bolos tantos nostris eripuerunt e faucibus!

Longaevitas admiranda.

Referunt apud Kiev recens obiisse Israelitam quemdam, nomine Falkovitch annis centum et viginti et insuper uno natum, cui liberi vivunt octoginta et amplius annorum aetate graves. Narrabat senex et Catharinam II Augustam, et Napoleonem I se vidisse, pluraque memorabat, quae vix credibilia essent homini tantae senectutis possibilia memoratu. Vivus historiarum liberer at; non enim ab eo memoria defecerat.

Ioci.

Sibila, an silentium?

Poeta gloriosus poetae olim dixit, quum uterque de praestantia fabularum suarum contenderet: - «Quantum volueris extenua decus tragoediarum mearum, et attere; illud unum fateare denique necesse est, quo super te feror; tuas quippe fabulas saepe theatra sibilis exceperunt; meas numquam». - «Numquid - respondit alter, - hoc speras te indicio meliorem adstruere, et praestare? Non tibi tuisque nugis adsibilant, quia nequeunt in sibila contrahi labra taedio oscitantia, et hiantia rictu asinino?».

AENIGMATA

a FR. PALATA proposita.

I.

In pratis pascor. Frontem mihi signate adange: in medio vastus monte recessus adest.

II.

Corporibus praesto fulcrum. Mihi praefices sigma: solamen miseris praeebo terricolis.

Ex sociis, qui utriusque aegnimatis interpretationem ad Commentarii moderatorem miserint intra duos menses, unus, sortitus, gratis accipiet PETRI ANGELINI opus, cui titulus:

DE POETIS ET NUMERIS LATINIS.

Aenigmata an. VI, n. XXI proposita his respondent:

1) Matrona; - 2) Do-dona

Ea rite soluta miserrunt:

Ferd. Ferrari, *Guastalla*. - D. Le Provost, *Briocem*. - Aem. Gschwind Sch. *Piar., Praga*. - Lad. Lud. Podobinski, *Cracovia*. - Ang. Sibilia, *Anagnia*. - Iul. Sernatinger, *Dresda*. - I. Wilhem, *Battle*. - Ad. Huga, *Grybovia*. - Car. Stegmüller, *Sabaria*. - Gail. Schenz, *Ratisbona*. - Civis Romanus, *Bremerhaven*. - Ab. Ballerini, *Novocomo*. - Ios. Crudek S. I., *Brzozów*. - Petr. Garrone, *Pezzano ad Vercellas*. - Henr. Tarallo; Dom. Farese, *Neapoli*. - Herm. Gini, *Aquis Taurinis*. - Ios. Wabner, *Varsavia Polonor*. - Amed. Robert, *Marieville in Canada*. - Iac. Bertran, *Figuerio*. - Collegium Scholarum *Piarum Stellae*. - Fr. Palata, *Prossnitz in Moravia*. - Raph. Astorri, *Firmio*. - Call. Amalberti, *Allio Immetto*. - Alois. Cappelli, *Sentis*. - F. Skiba, *Striegau*. - V. Hertel, *Mendhusio*. - Gust. Grünes Sch. *Piar., Nicolsburgo*. - Seminarium *Santanderiense*. - Mich. Vidal, *Palma in Insula Majorica*. - Aug. Scriban, *Buzau*. - Ioan. Galbiati, *Mediolano*. - I. Pagis, *Ponang*. - Ant. Lassota, *Sutrio*. - I. B. Pesenti, *Cetana*.

Sortitus est praemium

FERDINANDUS FERRARI,

ad quem missum est opus, cui titulus:

P. VERGILII GENINI

MINUTIARUM LIBRI DUO.

Anglia et Germania, cui pariter certa missio tradita fuerat; Emanuel Peralta, Costaricae legatus extra ordinem; Salvator Sanfuentes, Chilena reipublicae legatus, qui litteras de munere sibi commisso offerret. Praeterea Ioannes Baptista Cecchi de S. Cruce, Melitense Ordinis magister supremus; Hermannus de la Faille, dynasta, Belgarum senator; De Gernia comes, Austrorum legationi addictus; Veyler imperator, Hispanorum rei bellicae iam curator.

b) Ritus Canonicos Lateranenses, Liberianos, Vaticanos; Urbana Seminariorum Capranicenses, de Propaganda fide, Bohemorum, Ruthenorum, Americae septentrionalis, Leonianum, Austrorum Hungarorumque, Belgarum, Anglorum, Sotorum, Beda; atque agnatae uicinalis Virginum Deo devotarum, et collegia pueris sive puellis instituenda.

c) Collegium XII viros, litibus iudicandis, coll. XII viros. Urbi curandae; Pontificiae domus accessi, atque beneficiis donati, adtribuendis addicti.

d) Pontificia Academia novorum lynceorum.

e) Romanae Urbis municipii oratoribus deligendis; foederis ex Italica iuventute consilium supremum; et ceteras Romanae provinciae actioni catholicae preloandas.

f) Histrorum manus peregre in Urbem profecti.

Pontificiae electiones.

Eius vir Franciscus Card. Mathieu inter Purpuratos Patres ad extra ecclesiam negotia extra ordinem administrat.

Eius vir Demetrius Radà, episcopus Magna-Venetae, Romanorum in collegium episcoporum Pontificale Sello adstantium cooptatur.

Valerianus Sebastiani, antistes Urbis, canonicus Lateranensis, praedictor Pontificiae cappellae adstantes eligunt.

Hisce ob voluntariam oblationem recte viro Alberto Martini, Sen. Rituum Congreg. Protomarchus adhibetur Petrus Placens.

R. p. Dominicus Palmieri S. I. inter indices Congreg. S. Romanae atque Universalis Inquisitionis deferretur.

Vita sancti viri clarioris.

Valentinus, die XX, Purpuratus Pater Sebastianus Basso y Espinosa de las Mantecas, archiepiscopus Valentinus, iure scientia peritissimus, Jure de la Feudum in episcopio anno die XX mens. Januarii anni MCCCXIII, in Sacrum Sanctum adscriptus a Leone PP. XIII anno Indict. an. MCCCXIII, praedictorali titulo obitus SS. Basilicæ atque Alberti ad Aven-tinam.

Roma, die X, David Farabini, calvus Vaticanus, belorum litterarum doctor et scriptor elegans itemque solutus, inscriptionum praecipue in arte.

Roma in episcopio, die XVI, loci antistes, Iaponorum episcoporum S. Isidori de Cuba potestatem.

ANNALES.

Iaponiorum Russorumque contentiones.

CERTAMEN, quid de Asia imperio potendo Russi atque Iaponi extrema ad orientis Russa media negotiationibus et legatorum colloquiis inire, irritatum magis in dies magisque ingravescens diutius enarrauit. Iamque Russi ultimam definitivam quandam conditionem tradidit rei componendae atque ad iungendum foedus, quam Russorum stuporem de tam audax a Iaponis suscepta causa novum auxilium atque incertum discrimen. Angli enim in-

strui suam classem iussisse nunciantur atque parari ad bellum, ut Iaponios, iure foederis sibi sociatos, tententur ad victoriam. Quinimo, quod omnium profecto auspicia fefellit, Americanos quoque ex nordicis civitatibus in campum venturos dictitant, qui aegre ferunt Ouidion sinum gentium omnium commerciis patefactum a Russis nondum esse. Anceps est itaque neque obscurus timor, ne quodammodo triplex illud innovetur adversus Russos foedus, quod alias Anglorum, Gallorum Turcarumque armis tantum eorum imperio detrimentum paravit, idque magis quod marinis praesertim copiis longe maiore vi aemuli quam una Russorum classis polleant.

★

Columbiana pax.

Quoad vero licebit feliciore credamus auspicio, atque una confidere detur fore ut Iaponii belli novae minae non alias quam Columbiani belli novissimi rumores evanescent. Cuius quidem reipublicae legiones, quae iam Panamensem ad isthmum iter susceperant, infecta re, haud aliter quam exercitus, qui Magdalenam in urbem tendebat, Bogotam redire. Minus autem certum est parem regressum sint nece suscepturi Americanorum milites, qui ex eorum navigiis in isthmum cum descendissent, late occupaverunt. Praedicant enim de pretio iam agi quo forte legiones quinque peditum insuper in Panamensem fines mittantur, iamque, Elliot duce, nantarum militum cohortem Philadelphiensem in urbem convenire, ut Colom ad portum proficiantur.

★

Somaliarum barbarorum minae.

In Somalia pertrahuntur, ut iamdiu assuevit, longissimi belli pericula. Novissime ad litus, quod Migirtini tenent, Italarum nantarum praefectus, Graham nomine, a barbaris est interfectus. Qui, quum ut nigitarum atrox coerceret commercium, ad eorum oppidum impulsus esset, cum barbaris remittentibus commissa pugna, vulnus inde mortale accepit, quo brevi supremum spiritum efflavit. Ultio excidium repente est consecuta ab Anglis primum, qui, vix re audita, navigium tormentarium ad litus barbarorum immisere, illudque globis missilibus petierunt; deinde ab Italis ipsis, qui oppidum omne incendunt soloque aequarunt.

★

Iberorum regis iter ad Lusitanos.

Alfonso, Iberorum rex, ad Carolum Lusitanorum finitimum regem, eius in urbem caput his diebus duxit iter. Feriae inde sunt celebratae, non sine maxima utriusque populi laetitia; factum enim dici potest inter germanos populos novum foedus, unde vires communicent; quod non tantum ad mutuum eorum utilitatem, verum etiam ad latinarum gentium roborandos finis atque instaurandos quam maxime proderit.

★

Serborum regi iusta denuntiatio.

Placet ad ultimum vindicandae iustitiae certum desiderium a nonnullis gentibus coram Serborum rege eiusque asseclis esse palam assertum; ab Austrorum, Germanorum Turcarumque legatis dico, qui quum semel atque iterum Petrum regem commonuerint ut Alexandri sicarios, quos ipse nimis dilectos habere est visus, digna poena plecteret, renuentem illum iam nunciantur deserturi. Quae res sacri iuris temeratoribus monumento ac documento sit!

★

Pacis triumphus.

Galli cum Anglis primum, ac deinde cum Italis foedus ad annos quinque sanxerunt, ut si quae de pactionibus intra contrahentes existentibus controversiae sive iuria, sive circa interpretationem orirentur, dummodo ne supremas civitatis res in discrimen adducerent, ad arbitrarium tribunal Hagae constitutum deferrentur. Cui quidem servandae pacis consilio laudabilissimo sperandum est fore ut ceterae quoque Europae gentes proxime accedant.

PUBLICI PER ORBEM COETUS

LEGIBUS FERENDIS.

In Americanis nordicis civitatibus coetus utriusque aequalis habita est sessio Rooseveltii praesidis oratione, qui praesertim dixerunt de Panamensi contentione, et de ingruente in dies necessitate condendae Americanae elamnis potentissimae, qua sua illi commercia late per orbem universum teneantur.

In Anglia ad kal. Februarias publici coetus legibus ferendis prorogati sunt.

In Austria De Koerber, administratorum praeses de exercitus servanda unitate orationem habuit omnemque rogationem vel minimum hinc obnoxiam acerrime respuit, cui legatorum praeses Windischgratz omnium veluti mandato, vehementer gratias egit. Post haec sessiones dimissae.

In Germania Balowius, qui administratorum praesent collegio, adversus socialistas rem militarem defendit, rerumque gerendarum rationem quam hactenus in externis negotiis ipse sequutus est.

In Graecia Balli administro eiusque socii a numero discedentibus, Theotokis suffectus est, qui novos collegas sibi addixit.

In Hungaria, postquam diu oppugnantibus Kosuthii asseclis de delectu habendo rogationes latae sunt, de commerciis cum Italis communicandis ratio est patefacta. Goluchowski autem coram Hungarica delegatione de civilibus rebus cum exteris statum exposuit.

In Italia sumptuariis legibus aliisque minoris momenti adprobatis, feriae indictae.

In Iaponia Imperatorio decreto legati populorum dimissi sunt, ne eorum conciones atque orationes arduum nimis concordiae cum Russis componendae negotium redderent.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina Paris Phil. Cagliosi.